

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4800/2018
03.10.2019. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Божидара Вујичића и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Сикимић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Никола Стеванић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1628/18 од 14.06.2018. године, у седници одржаној 03.10.2019. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 1628/18 од 14.06.2018. године и пресуда Вишег суда у Новом Саду П 199/14 од 31.01.2018. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 199/14 од 31.01.2018. године, ставом првим изреке одбијен је предлог за прекид поступка у овој правној ствари до правноснажног окончања поступка који се води пред Основним судом у Новом Саду П 6397/11. Ставом другим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да му плати 2.894.000,00 динара, као и 5.716.198,00 динара, све у појединачним износима и са законском затезном каматом од доспећа до исплате (висина појединачних износа и датуми доспећа су ближе одређеним овим ставом изреке), а одбијен је и захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка. Ставом трећим изреке обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове поступка од 329.212,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1628/18 од 14.06.2018. године, одбијена је жалба тужиоца и првостепена пресуда потврђена, а одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужилац је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр. 72/11 и 55/14), па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању на ком је заснована побијана одлука, 08.11.2004. године закључен је уговор о инвестиционом кредиту између Друштва за производњу и промет ВВ и ортака „ГГ“ о.д. из ..., као корисника кредита и Фонда за развој Републике Србије, као даваоца кредита. Уговором је кориснику кредита одобрен кредит у висини од 8.000.000,00 динара, са роком отплате од 5 година, грејс периодом од 18 месеци, 3% камате на годишњем нивоу, уз отплату у тромесечним ратама и доспећем рата сваког последњег дана у кварталу. Корисник кредита се уговором обавезао да обезбеди сопствена средства у висини од 9.240.000,00 динара. Ради обезбеђења уредног враћања кредита, ДД ад ... је даваоцу кредита предала 16 бланко авалираних меница корисника кредита и 16 сопствених бланко меница, са овлашћењем да исте може попунити клаузулом „без протеста“ и послати на наплату. Овој предаји инструмената обезбеђења плаћања, претходио је Уговор о авалирању менице, који је 03.11.2004. године, закључен између ДД (авалисте) и корисника кредита (трасанта), којим је банка преузела обавезе корисника кредита према Фонду за развој РС, а трасант је на име обезбеђења измирења минуса на сопственом рачуну код авалисте – банке, истој предао 5 меница корисника кредита, као и по 5 меница јемаца-платаца и то: ВВ, АА (овде тужиоца) и ЋЋ, те је засновао хипотеку на трособном стану у ... и дао заложну изјаву на 40.000 кг конзумног шарана у динарској противвредности 92.000 евра. Истога дана сачињен је уговор о наменском депозиту и споразум о заснивању заложног права на наведеној непокретности, а банци је дата и заложна изјава о издвајању конзумног шарана. Забележба о заснивању заложног права на непокретности извршена је у земљишним књигама на основу решења Другог општинског суда у Београду од 17.11.2004. године.

Средства у висини одобреног кредита, Фонда за развој РС је пребацио на рачун ДД, али је банка на рачун корисника кредита пребацила само део средстава, у висини од 5.000.000,00 или 6.000.000,00 динара, јер је рачун корисника кредита био блокиран, али му је накнадно пребацила и остатак средстава, на инсистирање туженог ЕЕ, након што је он (тужени) прихватио услов банке да приступи уговору о авалирању менице под истим условима као и остали јемци-платци. У складу са тим, 14.01.2005. године, тужени је са ДД закључио уговор, иманован као Уговор о приступу дугу, којим је констатовано да приступа уговору о авалирању менице (од 03.11.2004. године), па је на основу овог уговора предао банци 9.560.000,00 динара, као средство обезбеђења по уговору о авалирању, као и 5 личних меница са овлашћењем да их банка активира ради извршења обавезе трасанта - корисника кредита.

У међувремену, корисник кредита се организовао као друштво са ограниченим одговорношћу, са члановима: ВВ са уделом од 53,95%, ЋЋ 0,07% и туженим ЕЕ 40%. Због угинућа рибе корисник кредита није имао средстава за отплату кредита, па је тужилац у договору са ВВ и туженим ЕЕ, платио прве две

рате и потом наставио да отплаћује кредит и на тај начин укупно уплатио 2.894.400,00 динара. Дана 23.04.2007. године, „ГГ“, кога су заступали ВВ и тужени, са тужиоцем је закључио уговор, по коме су акционари друштва сагласни да до окончања спора у ..., кредит отплаћује тужилац. Међутим како ни тужилац није имао довољно средстава за уредну отплату доспелих рата кредита, Фонд за развој РС је 8 меница ДД доставио на наплату, па је тако у периоду од 23.01.2007. до 03.12.2009. године ДД, као авалиста, платила Фонду 7.041.719,00 динара, на име доспелих обавеза корисника кредита.

Дуг по инвестиционом кредиту према Фонду за развој РС од 10.351.268,17 динара плаћен је у целости, док је дуг према банци износио 2.648.812,12 динара, па је правни следбеник ДД-ЖЖ, по уговору о авалирању меница, поднела предлоге за извршења против свих јемаца-платаца на основу предатих меница, продала кућу ВВ, док син ЋЋ плаћа кредит. Банка је покренула и спор против тужиоца, па је он, да би избегао продају своје заложене непокретности, 22.06.2012. године са банком закључио Споразум о поравнању, а 15.05.2013. године и анекс овог споразума, којима се обавезао да банци плати 30.000 евра у динарској противвредности и у уговореним ратама, а да ће му банка, након што намири целокупни преостали дуг по уговору о авалирању, издати потврду о измирењу дуга у целости, након чега тужилац стиче право да се регресира од туженог и осталих солидарних јемаца. Судови су утврдили да је тужилац Фонду за развој РС платио укупно 2.894.400,00 динара, а правном следбенику ДД – ЖЖ, 5.716.198,00 динара.

У поступку је утврђено да је и против овде туженог ЕЕ, вођено више извршних поступака ради спровођења извршења на имовини туженог, као дужника, јемца-платаца по уговору о приступу дугу из уговора о авалирању менице, који је закључио са ДД, те да је пресудом Основног суда у Новом Саду П 6397/11 од 29.09.2017. године (делимично) усвојен евентуални тужбени захтев и овај тужени обавезан да плати банци 2.648.812,12 динара са законском каматом почев од 02.07.2013. године до исплате.

Код овако утврђеног чињеничног стања судови су применом члана 451, 452. став 1, члана 997, 1004. и 1018. ЗОО, одбили тужбени захтев за исплату утуженог износа, налазећи да се тужилац неосновано позива на одредбу члана 451. ЗОО, јер тужени - закључењем уговора са ДД од 14.01.2005. године, није приступио дугу по уговору о инвестиционом кредиту који главни дужник, корисник кредита, има према Фонду за развој РС, већ је овим уговором приступио уговору о авалирању менице, као четврти јемац-платац, због чега тужилац од туженог не може потраживати цео износ који је платио банци, већ само део који пада на туженог. Како тужилац није доказао колика је обавеза сваког од јемаца-платаца, то је његов захтев одбијен у целости, као неоснован.

Врховни касациони суд налази да се основано ревизијом указује на погрешну примену материјалног права.

Наиме, 14.01.2005. године, тужени јесте закључио уговор који је иманован као Уговор о приступу дугу: Међутим, тужени није овај уговор закључио са Развојним фондом РС, као повериоцем из уговора о инвестиционом кредиту, већ са ДД, као авалистом, при чему је и одредабама овог уговора констатовано да

тужени приступа уговору о авалирању менице, као четврти јемац-платец и под истим условима које су прихватила и лица која су са банком закључила уговор о авалирању менице од 03.11.2004. године. Имајући ово у виду, Врховни касациони суд налази да судови, супротно наводима ревизије, правилно закључују да се не ради о уговору о приступу дугу у смислу члана 451. Закона о облигационим односима, па није постојала ни обавеза туженог да повериоцу – Фонду за развој РС, у смислу члана 997.ЗОО, испуни пуноважну и доспелу обавезу дужника – корисника кредита, ако то овај не учини, па самим тим не постоји ни законска ни уговорна обавеза туженог да тужиоцу плати целокупан износ који је он, као јемац-платец, платио банци (авалисти).

Уговором који је закључио 14.01.2005. године са ДД, тужени је приступио уговору о авалирању менице од 03.11.2004. године, па је на тај начин постао један од четири солидарна јемца-платца. У таквој ситуацији, односно када има више јемаца, а један од њих исплати доспело потраживање, применом члана 1018. ЗОО, он има право захтевати од осталих јемаца да му сваки накнади само део који на њега пада. У складу с тим, судови основано закључују да тужилац, као један од четири јемца-платца, не може од туженог, као другог од четири јемца-платца по истом уговору (о авалирању меница) захтевати исплату целокупног износа који је платио банци.

Иако у конкретном случају судови правилно закључују да тужилац има право потраживати део износа који је платио банци, тужбени захтев су одбили, налазећи да је тужилац био у обавези да докаже колика је обавеза сваког од јемаца-платца, што он није учинио, а што даље и његов тужбени захтев чини неоснованим.

Међутим, применом правила о терету доказивања (члан 228. и 231. став 2. и 3. ЗПП), свака странка је дужна да изнесе чињенице и предложи доказе на којима заснива свој захтев или којима оспорава наводе и доказе супротне стране, што обавезују суд да узме за недоказану ону тврдњу за коју странка у поступку није пружила довољно адекватних доказних средстава којима оспорава наводе и доказе противника.

У конкретном случају тужилац јесте доказао да има право регреса од туженог, као једног од јемаца-платца по уговору о авалирању менице, што значи да је доказао основ свог потраживања. У погледу висине постојала је обавеза туженог, а не тужиоца, да докаже у ком делу је тужбени захтев неоснован, односно колики је његов део обавезе, чиме би доказао и за који део траженог износа је тужбени захтев неоснован. При том, судови утврђују и да је пресудом Основног суда у Новом Саду П 6397/11 од 29.09.2017. године делимично усвојен евентуални тужбени захтев и тужени ЕЕ обавезан да плати банци 2.648.812,12 динара са припадајућом законском каматом, мада се из до сада утврђеног чињеничног стања не може са сигурношћу утврдити и да ли је наведена прасуда у том делу постала правноснажна. Имајући у виду да се у наведеном предмету ради о исплати дуга из истог правног односа са банком (по уговору о авалирању менице), судови погрешно налазе да одлука у наведеном поступку не представља претходно питање у овој правној ствари, због чега нису правилно ценили ни од каквог је утицаја ова чињеница на основаност и висину тужбеног захтева овде тужиоца.

Имајући у виду да је на овај начин, због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено, а због чега нема услова ни за преиначење правноснажне одлуке, Врховни касациони суд је применом члана 416. став 2. ЗПП, укинуо нижестепене пресуде, односно одлучио као у изреци.

У поновном поступку првостепени суд ће утврдити чињенично стање имајући при том у виду примедбе из овог решења, а потом правилном применом материјалног права донети нову и закониту одлуку о тужбеном захтеву.

**Председник већа – судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић